

Instruktion för ”Dokumentation av misstänkta tortyrskador (läkarintyg)”

Intygets syfte

Läkarintyget syftar till att uppmärksamma Migrationsverket på att misstanke om genomgången tortyr föreligger och att Migrationsverket bör initiera en tortyrskadeutredning enligt Istanbulprotokollet. Istanbulprotokollet är en manual för att göra en medicinsk, psykologisk och juridisk utredning och dokumentation av tortyr som genomförs av en specialist inom tortyrskador.

Du behöver inte bevisa att tortyr har ägt rum för att kunna skriva detta intyg. Intygsmallen är tänkt som ett stöd och du är inte juridiskt bunden till att använda just denna mall. Dock underlättar det mycket om du använder ett språk som personer utanför sjukvården lätt kan förstå.

Vad är tortyr?

Tortyr ett brott mot mänskliga rättigheter som innebär att en eller flera personer på eget bevåg eller på order från någon auktoritet medvetet och systematiskt tillfogar en individ fysisk eller psykisk smärta. Syftet kan vara att kränka, utöva påtryckningar, avskräcka från aktivitet eller att få information eller ett erkännande, men det kan också finnas andra anledningar som att injaga fruktan. Det förekommer både fysisk, sexuell och psykologisk tortyr, ofta i kombination.

Tips inför intygsskrivandet:

- Oavsett form leder tortyr till allvarliga fysiska och/eller psykiska skador. Därför är det klokt att samarbeta med andra yrkeskategorier, till exempel fysioterapeut, psykolog och tandläkare när du skriver intyget.
- Många tortyrmetoder är utvecklade för att inte lämna fysiska bevis på att tortyr har utförts. Avsaknad av fynd betyder således inte att patienten inte har blivit utsatt för tortyr.
- Glöm inte att både män, kvinnor och barn utsätts för tortyr.
- Att använda tolk om du och patienten talar olika språk är en förutsättning för ett tillitsfullt samtal. Boka en tolk som både du och patienten känner er trygga med. Skriv gärna redan i tolkbokningen att mötet handlar om en dokumentation av tortyrskador.
- Ibland beskriver inte patienten det hen varit med om som tortyr. Därför kan det vara klokt att istället fråga vilket slags (psykiskt/fysiskt/sexuellt) våld som patienten har utsatts för.

Instruktioner

Sida 1:

1. **Intyget gäller för:**

Ange namn och födelsedatum samt hur du identifierat patienten. I rutan "Annat" kan du till exempel ange "personlig kännedom".

2. **Intyget grundar sig på:**

Du bör alltid träffa den person som intyget gäller. Fyll gärna i om intyget även grundar sig på information från andra källor.

3. **Händelseförlopp:**

Här är det viktigt att tydliggöra för patienten att det är helt frivilligt hur mycket information hen vill lämna. Ibland har patienten svårt att ange vad som har skett på ett logiskt och kronologiskt sätt. Om så är fallet får du som intygsskrivare gärna beskriva den svårigheten i intyget. Fyll i patientens berättelse om hur de fysiska och psykiska skadorna och symtomen uppstått:

a. **Patientens berättelse om hur fysiska och psykiska skador och symtom uppkommit:**

Bakgrund, tortyrmetoder och platser. Skriv ned den information som är tillgänglig och relevant.

b. **Hur har dessa händelser påverkar patientens livssituation/hälsa idag?**

Beskriv hur dessa händelser påverkar patientens livssituation/hälsa idag. Denna berättelse knyter du på sida tre till dina undersökningsfynd för att beskriva varför du tillsammans med ev. psykolog och/eller fysioterapeut misstänker tortyr.

i. **Psykiska symtom**

Exempelvis mardrömmar, ångest, koncentrationssvårigheter, nedstämdhet, återupplevande, humörsvängningar, relationsproblem, överspändhet, missbruk.

ii. **Fysiska symtom**

Exempelvis skador, smärta och/eller fysisk funktionsnedsättning.

Sida 2:

4. **Aktuell status:**

Fyll i datum för undersökningen.

i. **Psykisk status**

Exempelvis orientering, stämningsläge, uttryck för ångest, suicidalitet.

ii. **Fysisk status**

Exempelvis ärr, vävnadsdöd, kronisk smärta, felläkta frakturer, tandskador och skador på könsorgan. Även funktionsnedsättningar dokumenteras.

Efter medgivande från patienten rekommenderas att skadorna styrks genom bildbevis som skannas in i journalen under nytt dokument.

5. **Förteckning över bifogade dokument:**

Här listas de dokument som sedan bifogas i pappersform.

- Många tortyröverlevare har upplevt våld mot munnen. Tandvårdsrädsla är vanligt. Undersök gärna om det finns journaler från tandläkarbesök som du kan bifoga till ditt intyg. Om detta saknas kan det vara en god idé att hjälpa patienten boka en tandläkartid.

- Journalutdrag från besök hos till exempel fysioterapeut eller psykolog kan också vara värdefullt.

6. **Övriga faktorer att ta hänsyn till:**

Ange annan viktig information, till exempel tidigare sjukdomar som kan ha påverkat patientens problem efter tortyren.

Sida 3:

7. **Bedömning av patienten:**

Sammanfatta anamnes och undersökningsfynd. Ange exempelvis: "skadorna/symtomen kan ha orsakats av den tortyr patienten beskriver, bör utredas vidare".

Sätt ett kryss i rutan om patientens tillstånd försvårar för patienten att redogöra för sin historia på ett adekvat sätt (kan till exempel vara kognitiv svikt, stark ångest eller dissociativa symtom) om detta bedöms kunna påverka hens förmåga att medverka i asylprocessen.

8. **Intyg av:**

Fyll i ditt namn, din befattning och dina kontaktuppgifter.

Arkivering: Intyget skannas in i patientens journal

Frågor: Kontakta Kunskapscentrum migration och hälsa på kunskapscentrum.mh.pv@skane.se

Denna informationssida ska ej medfölja intyget.

Layout och funktionalitet: Kunskapscentrum migration och hälsa, Region Skåne.